

Elias

Het is kwart voor één 's nachts, ik ben in Evi's kamer en zit op de rand van haar bed. Ik kijk naar hoe ze slaapt, hoe ze ademt, heel licht, in en uit, zachtjes beweegt de deken op en neer, in een vast ritme. Het is bijna volle maan, de gordijnen zijn half open en de kamer is gehuld in een koude zilveren gloed. Ik trek de deken nog eens goed over mijn zusje heen en veeg een pluk haar uit haar gezicht. Alles voelt als een slechte droom waaruit ik straks wakker hoop te worden. Maar dat gaat niet gebeuren, dat weet ik zeker, ook al knijp ik mezelf duizend keer in mijn arm.

Ik sta op en wil de kamer uit lopen, maar bij de deur valt mijn oog op een foto van Polly en Evi, met punaises vastgeprikt op een prikbord tussen een heleboel andere foto's. Voorzichtig trek ik 'm ervan af en hou hem in het licht van de maan. Polly ligt in haar gele bikini op haar buik op een handdoek in onze tuin te zonnen. Evi, in haar zwarte bikini, zit ernaast, op haar knieën, en smeert haar rug in met zonnecrème. In het gras ligt het boek dat Polly op dat moment las, en dat ze een dag eerder uit de bibliotheek had gehaald. Toen ze het later die dag al uit had gaf ze het aan mij, het was niet dik, zo'n

honderd pagina's misschien, meer een lang verhaal dan een roman eigenlijk, en Polly las snel. Veel sneller dan ik die oneindig op woorden en zinnen kan kauwen en malen.

'Dit móét je lezen,' had Polly gezegd, zoals ze wel vaker dingen zei die ik ook móést doen, móést zien, of móést lezen, als ze er zelf enthousiast over was. Dus ook dit boek, de titel ben ik vergeten, maar het ging over een man die een enorme ijzeren spoorbrug verft, ergens in Amerika, in een desolaat gebied, helemaal in zijn eentje, zijn hele leven lang. Want als hij aan de ene kant klaar is, moet hij aan de andere kant weer opnieuw beginnen. En terwijl hij schildert kijkt hij uit over het water, het land, de bergen in de verte, de boten en treinen die komen en gaan, en ondertussen filosofeert hij er flink op los. Over hoe alles in cirkels beweegt, hoe alles zich herhaalt en nooit iets echt verandert. Ik weet nog goed dat Polly vroeg of ik haar rug wilde insmeren, maar Evi, die in de buurt was, hoorde het ook.

'Laat mij dat maar doen, dat kan ik veel beter,' zei ze.

Snel kaapte ze de zonnebrandcrème voor mijn neus weg, ging op haar knieën naast Polly zitten en begon te smeren. Toen heb ik de foto gemaakt, haar rug glimt nog van de nog niet helemaal door de huid opgenomen crème.

Ik prik de foto weer terug op het bord en kijk nog even om naar Evi, dan sluip ik de kamer uit en trek de deur zachtjes achter me dicht. Ik kijk bij mijn ouders, ze slapen ook, alles is rustig, alles gaat zoals het gaan moet. Ik weet niet precies hoelang het nog gaat duren, volgens mijn eigen berekeningen in ieder geval nog een paar uur.

Vanmiddag had ik m&m's voor Evi meegenomen, ze zat op de bank en keek me nauwelijks aan toen ik de woonkamer binnenkwam, haar ogen waren gefixeerd op de televisie, zoals eigenlijk altijd. Ze keek naar een tekenfilm met Tom & Jerry die mijn vader of mijn moeder voor haar moet hebben aangezet. Ik ging naast haar zitten en hield het schaalpje met m&m's onder haar neus.

'Voor jou,' zei ik.

Toen pas keek ze op.

'Je favoriete snoep,' vervolgde ik.

Ze keek wat glazig naar de m&m's die haar in eerste instantie nauwelijks schenen te interesseren. Maar toen maakte ze wat onduidelijke geluiden en begon als een slecht geprogrammeerde robot door de felgekleurde chocoballetjes te harken, en de meeste vielen op de bank of op de vloer. Want de verbindingen tussen Evi's hersenen en haar armen en handen functioneren niet meer zoals ze zouden moeten. Net als de verbindingen met haar benen, haar voeten, haar hele lichaam eigenlijk, niets doet het meer. Ik raapte ze op en stopte ze in haar mond, een voor een, alsof ik een klein ziek vogeltje voerde. Ik denk dat ze de m&m's wel lekker vond, maar ze raakte ze niet meer aan totdat ik het schoteltje weer onder haar neus hield.

'Neem nog wat m&m's,' zei ik.

Ze was ze alweer vergeten.

Dat was dus vanmiddag en nu is het nacht en ik ben weer terug in mijn kamer en rook een sigaret, er zitten er nog negen in het pakje, dat moet voldoende zijn om

de rest van de nacht door te komen. Elliott Smith staat op, zacht hoor ik zijn gitaargetokkel op de achtergrond, zijn stem is zo breekbaar als glas. Elliott was een singer-songwriter en ik was meteen verkocht toen ik hem voor het eerst op de soundtrack van *Good Will Hunting* hoorde. Soms speel ik zijn nummers op mijn gitaar, zoals 'Between The Bars', of 'Waltz #2'. Ergens had ik ooit gelezen dat ze hadden onderzocht hoe oud iemand moet zijn om de teksten van mainstream pop-songs te snappen. En nadat ze er duizenden hadden geanalyseerd bleek die leeftijd elk jaar een beetje te dalen, de conclusie was dat teksten steeds simpeler worden, en dat we op dit moment op het niveau van een zes- of zevenjarige zijn aanbeland. En misschien is dat de reden waarom Elliott het nooit goed heeft gedaan in de hitparades, zijn liedjes zijn domweg niet eenvoudig genoeg.

Hoe dan ook, Elliott is dood, hij heeft zelfmoord gepleegd in 2003. Ik zou ook wel singer-songwriter willen worden, ik heb zelfs al een paar nummers geschreven, soms speelde ik ze voor Evi, op mijn gitaar, en zong erbij. Dan moest ze vooral hard lachen, ze zei dat ze m'n liedjes best goed vond maar dat mijn stem klonk als die van een muis, en ik ben bang dat ze gelijk heeft. Mijn stem klinkt vrij normaal, denk ik, maar als ik zing schiet-ie meteen een octaaf de lucht in. En door een ongeluk mis ik het topje van mijn linkerpink en dat is een behoorlijke handicap als je bijvoorbeeld barréakkoorden wilt spelen. Ik was nog geen anderhalf jaar oud en kroop over de keukenvloer terwijl mijn vader bezig was met het avondeten, iets met een stuk vlees. Het mes

glijpte uit zijn handen, precies op het moment dat ik langs zijn voeten kroop.

‘Je mag van geluk spreken,’ zei iemand een keer tegen me, ‘voor hetzelfde geld had je hele hand eraf gelegen.’

Of mijn arm.

Of erger.

Hij had gelijk, het kan altijd erger.

*

Evi op een blokfluit, thuis bij ons in de woonkamer, zeven jaar geleden. Het is een van de leukste filmpjes die ik van haar heb, van toen ze nog klein was. Mijn moeder zit op de bank en kijkt toe terwijl mijn vader, hij had toen nog een snor, een blokfluit in Evi's handen duwt. Hij probeert haar uit te leggen hoe je op zo'n instrument speelt, met je vingers op de gaatjes, en dan blazen. Maar Evi doet maar wat, en blaast zo hard als ze kan op de fluit, vlak bij mijn vaders oor, die zich helemaal rotschrikt. Evi lacht en steekt haar tong uit.

Naar de camera.

Naar mij.

Ze mist twee tanden, ze ziet er heel grappig uit, ze was toen vijf en ik was negen of tien, en alles was nog goed.

Nog een filmpje, zes jaar later, Evi samen met Polly in haar kamer, op bed, met een make-updoos op schoot. Ze maken elkaar op, het is bloedserieus allemaal en ik vraag of het misschien carnaval is.

‘Wegwezen!’ snauwt Evi.

Omdat ik toch alleen maar in de weg zit en flauwe grappen maak. Evi heeft knalrode lippen, haar ogen zijn paars en haar wangen roze, ze ziet eruit als een clown. Polly probeert haar lachen in te houden maar dat lukt maar half.

Dat filmpje is van afgelopen juni, het begin van de zomer, en nu is het maart, negen maanden later, en het is koud buiten. Ik kijk naar de maan aan de hemel, de bomen in de straat, de huizen aan de overkant. Alles is rustig, iedereen slaapt. Misschien gaat het straks nog wel sneeuwen, dat zeiden ze vanmiddag op de televisie.

‘Dan kunnen we morgen een sneeuwballengevecht houden,’ zei ik tegen Evi, de schaal met M & M’s tussen ons in. Ze reageerde niet, en dat maakte ook niet uit want mijn opmerking sloeg toch nergens op. Maar het was geen opzet, het floepte er zomaar uit, ik had er niet over nagedacht. Vaak weet ik niet goed wat ik tegen Evi moet zeggen en dus zeg ik maar wat.

★

Een paar jaar geleden is bij mij op school een meisje doodgereden. Het gebeurde in de herfst, Laura fietste van school naar huis toen een vrachtwagen rechts af sloeg. De chauffeur had haar niet gezien, en de volgende dag lag er een zee aan bloemen op het kruispunt waar het was gebeurd. Elke dag werden het er meer, ik heb ook bloemen gelegd, ’s avonds laat toen het al don-

ker was. Ik ben naar de begrafenis geweest terwijl ik Laura niet eens kende, niet goed althans, maar ik wist wie ze was want ze zat één klas lager dan ik en onze school is niet zo groot. Het zag zwart van de mensen want Laura was populair, en er werd veel gehuild. Van een afstand zag ik Laura's familie rond het graf staan en ik kon mijn ogen maar niet van haar jongere zusje afhouden, ze stond daar als een zombie, en ze zal het verlies van haar grote zus de rest van haar leven met zich mee moeten dragen. Als een litteken dat hooguit een beetje vervaagt, maar dat nooit helemaal verdwijnt. Eenzaam stond ze daar, ingeklemd tussen haar ouders.

'Het is vreselijk als zoiets gebeurt,' zei Henry toen ik hem dit vertelde, 'maar je moet verder, je hebt geen keus.'

'Ja,' zei ik, 'je moet verder, je hebt geen keus.' Als een papegaai, het was niet eens cynisch bedoeld, want wat valt er verder over zeggen? Doorgaan of stoppen, dat zijn de opties die je hebt, en stoppen is vooral theoretisch en dus had Henry helemaal gelijk. Zoals wel vaker, bijna altijd eigenlijk. Evi wilde mee naar de begrafenis terwijl ze Laura nog minder goed kende dan ik. Ze kende Laura eigenlijk helemaal niet want Evi zat op een andere school en ik heb het haar uit haar hoofd gepraat, en achteraf gezien weet ik niet goed meer waarom, ik denk dat ik haar gewoon had moeten meenemen. Toen ik 's middags weer thuiskwam moest ik haar alles vertellen, want ze wilde alles weten. Ik vertelde over de preek, het zusje en hoe Laura's vader midden in zijn rede plotseling stilviel, begon te snikken en toen zijn tranen niet

meer kon onderdrukken. Ik vertelde over Laura's moeder die een gedicht voordroeg, en dat haar beste vriendin een liedje zong en zichzelf daarbij op gitaar begeleidde. Ik vertelde over de houten kist en de bloemen die eromheen geschikt waren, en dat ze 'Halo' van Beyoncé draaiden omdat Beyoncé Laura's favoriete zangeres was en 'Halo' haar lievelingsnummer. Toen het was afgelopen viel een lange stilte waarin alleen nog maar het gesnik van de mensen om me heen te horen was. Evi luisterde aandachtig naar alles wat ik zei en knikte zo nu en dan.

'Was iedereen in het zwart?' vroeg ze opeens. Omdat je volgens Evi in het zwart gekleed naar een begrafenis moet gaan, in dat soort dingen is ze nogal traditioneel. Maar sommige mensen waren in het wit, en ik weet dat er culturen zijn waar dat normaal is, omdat een begrafenis daar een raar soort feest is, omdat de dode naar een betere plek gaat. Evi begreep er in ieder geval niets van.

'Het is toch geen bruiloft,' zei ze.

Ikzelf had een zwarte broek aan, een wit overhemd en een zwart jasje. Ik had wat foto's en een filmpje gemaakt die ik Evi liet zien, ze had er speciaal om gevraagd en ik had het haar beloofd, en dat had ik niet moeten doen want het voelde ronduit walgelijk toen ik tijdens de begrafenis met mijn mobiel foto's begon te maken. Met mijn hand in de lucht, als een foute paparazzo, maar ik wilde Evi niet teleurstellen, ik wist dat ze erop rekende. En ik was bij lange na niet de enige die het deed, want de ene na de andere telefoon ging de lucht in, en ik denk niet dat Laura ooit zo vaak is gefilmd als toen, het was een echt spektakel, een lugubere

fifteen minutes of fame, je kan het allemaal op YouTube bekijken want iemand heeft het online gezet. Het is ziek.

‘Waar denk je dat Laura nu is?’ vroeg Evi, kauwend op een gummibeer, naast M & M’s haar favoriete snoep. Vroeger.

‘Waar Laura nu is?’ herhaalde ik haar vraag, om tijd te winnen, omdat ik niet zo een-twee-drie een antwoord paraat had. Maar ik had zoiets kunnen verwachten want Evi zat toen in een tijdelijke goth-fase, en las boeken van Edgar Allen Poe die ze uit de bibliotheek haalde. Op een avond kwam ze naar beneden voor het eten en was helemaal in het zwart gekleed. Zwart T-shirt, zwart vest, zwarte broek, sokken en schoenen, alles, ik wist helemaal niet dat ze zoveel zwarte kleren had. Ze had zelfs haar haar zwart geverfd terwijl ze van nature blond is, ze was toen net tien. We keken haar wat vreemd aan en Evi deed alsof er niets aan de hand was, alsof alles normaal was.

‘Wat kijken jullie nou?’ vroeg ze quasi verbaasd.

Later die avond vertelde ze dat het niet zo was dat ze zwart opeens zo’n geweldige kleur vond, maar dat andere kleuren haar tegenstonden, ze wist zelf niet goed waarom. Maar zwart staat Evi goed, het past bij haar, bij haar uiterlijk en haar karakter, het geeft haar iets sombers, maar dan wel op een vrolijke en leuke manier. En een paar maanden later was deze fase ook alweer voorbij, maar als ik een kleur aan Evi zou moeten koppelen, dan is het zwart. Polly is turquoise en Evi is zwart.

'Je weet niet waar Laura is, hè,' zei Evi plagerig toen ik haar vraag niet direct beantwoordde. En ze had gelijk, ik weet het niet, niemand weet het.

Want je kan niet zeggen dat Laura in de hemel is, of dat ze ergens hier op aarde rondloopt, in een ander lichaam, als mens of dier. Dat je het honderd procent zeker weet, bedoel ik. Omdat je hooguit kan zeggen 'ik denk dit...' of 'ik hoop dat...', want bewijzen kan je het toch niet. Net zomin als je niet kan bewijzen dat je op dit moment niet in een slijmerige cocon gevangen zit, en dat ze je leegzuigen terwijl je droomt.

Ik zei dat ik hoopte dat Laura ergens op een wolkje zat, samen met andere engeltjes.

'Ja,' antwoordde Evi lachend, 'misschien zit ze wel op een wolkje en kijkt naar ons, naar alles wat we hier uitspoken.'

En waarom ook niet, misschien worden we straks allemaal engeltjes. Of boselfen of waternimfen, zoals Evi een keer zei. Ik zie wel, laat me verrassen, en volgens Henry hoef je nergens bang voor te zijn, want je meeste angsten zijn niet meer dan overblijfsels uit de oertijd toen mensen nog in grotten woonden en de wereld rauw en gevaarlijk was.

'Nu hoeft dat niet meer,' zei Henry, 'alleen weten je hersenen dat nog niet, ze hobbelen zo'n tienduizend jaar achter de feiten aan.'

Het enige wat je moet vrezen is pech. Zoals Laura had, toen de vrachtwagenchauffeur haar niet zag omdat ze in de dode hoek fietste. Of Gregory, een jongen uit mijn klas die met een compleet misvormd gezicht is geboren. Er klopt helemaal niets van, alles zit scheef, zijn

ogen, zijn oren, zijn mond, en hij heeft nauwelijks een neus. Mensen mijden hem, kijken hem niet graag aan, niet van dichtbij althans, ik ook niet. Want de natuur wil dat we van jongens als Gregory walgen, dat we ze isoleren en uitsluiten, zodat ze geen vriendin kunnen krijgen en hun foute DNA niet aan een volgende generatie kunnen doorgeven. Dat hebben ze ons geleerd bij biologie. Erfelijkheid, genen, de evolutietheorie, het recht van de sterkste, dat soort dingen. Maar in het klaslokaal klonk het op de een of andere manier allemaal theoretischer en mooier. Niemand verdient een gezicht als dat van Gregory, niemand verdient het om aan de verkeerde kant van de evolutie te staan, en ik vraag me wel eens af waaraan Gregory denkt als hij 's ochtends tijdens het tandenpoetsen in de spiegel kijkt. Ik zou helemaal flippen als ik een gezicht zou hebben als hij.

In *Unbreakable* speelt Samuel L. Jackson een man met een extreem slechte gezondheid, die ook nog eens aan een zeldzame ziekte lijdt waardoor zijn botten bij het minste geringste breken. Maar hij heeft een theorie. Als er mensen bestaan met een beroerde gezondheid als de zijne, dan bestaat ook het tegenovergestelde, Samuels spiegelbeeld, ondergemiddeld versus bovengemiddeld. Hij gaat op zoek naar zijn tegenhanger en vindt 'm ook, in Bruce Willis, een soort fysiek supermens.

Laura, Gregory, Evi en Polly hadden pech. Ergens op deze aarde lopen vier geluksvogels rond. Ter compensatie. Omdat het gemiddelde moet kloppen.

Henry zal het wel begrijpen. Niet meteen misschien, maar uiteindelijk wel, hij kent me goed genoeg, niemand kent me beter dan Henry. Op Evi na misschien. Toen ze nog goed was. Henry is psycholoog, zo noemde mijn moeder hem althans. Maar hij is helemaal geen psycholoog, hij is een psychiater, dat heb ik op zijn kaartje zien staan. Henry Levit, psychiater, stond erop. Ik denk dat mijn moeder het bewust zei, omdat het vriendelijker klinkt, want een psychiater is er voor gekken en een psycholoog is er voor iedereen, zoiets moet ze hebben gedacht. Van oorsprong is Henry Amerikaan en hij spreekt met een Amerikaans accent. Zo'n twee jaar geleden had mijn moeder hem gebeld omdat ik op school per ongeluk in een vechtpartij verzeild was geraakt. Het ging ook nergens over, ik stond op het schoolplein, in de pauze, toen drie jongens langs me liepen, en een van hen tegen me op botste, zogenaamd per ongeluk.

'O... Sorry. Ik zag je niet.'

Hij lachte en zijn vrienden lachten ook, en ik lachte met ze mee. De eerste keer. Maar de tweede keer lachte ik niet. En de derde keer sloeg ik de grootste van de drie vol in zijn gezicht, nog voordat hij tegen me op kon botsen, en samen rolden we over het schoolplein. Toen kwam mijn moeder dus met het idee van een psycholoog. Niet zozeer vanwege die ene vechtpartij maar vanwege mijn verleden.

Omdat ik wel vaker vocht.

Vroeger.

Ik ben niet agressief, maar als de omstandigheden eraan zijn gaat het wel eens mis. Het zijn altijd de omstandigheden.

Henry dus.

Iemand had hem aangeraden omdat hij goed met puberende jongens zou zijn. Eerst wilde ik niet, en verzet me zelfs, maar uiteindelijk ging ik toch, vooral om mijn moeder een plezier te doen, omdat ik ook wel zag dat ze alleen maar haar best deed. En tegen mijn eigen verwachtingen in klikte het meteen, en nu ga ik bijna elke tweede donderdagmiddag naar hem toe, het is een routine geworden die ik niet meer zou willen missen. Hij is goed in zijn werk, denk ik, en praktisch bovendien. Het was zijn idee om in de garage een bokszak op te hangen, dat was al in de tweede sessie.

‘Daarop kun je je afreageren, en als je dan toch iemand slaat, dan sla je tenminste wat harder.’

Dat laatste was als grap bedoeld, dat zei Henry er voor de zekerheid bij, om misverstanden te voorkomen, want hij kon mijn gevoel voor humor nog niet goed peilen.

Ik kocht een bokszak, een knalrode, ‘Muhammad Ali’ stond erop geschreven, in gekrulde gouden letters.

‘*The World’s Greatest,*’ zei de verkoopster toen ik de achtenzeventig euro betaalde. Ze vroeg of ik wist wie Muhammad Ali was, en ik zei dat hij vroeger Cassius Clay heette, de ziekte van Parkinson had, en niet zo lang geleden was overleden. Onlangs had ik hem in een documentaire op televisie gezien, hij stond op een enorm podium, in een enorme zaal voor een dolenthousiast publiek, en mompelde een paar onverstaanbare zinnen in een microfoon, terwijl zijn lichaam trilde

alsof het twintig graden vroom. En op zijn pretoogjes na kon je je maar moeilijk voorstellen dat dit de man was van *'Rumble in the jungle'*, en *'Float like a butterfly, sting like a bee'*.

Ik hing de bokszak aan een haak, en begon ertegenaan te slaan en te schoppen. Het was briljant, en het werkte zoals gehoopt, het maakte me stukken rustiger. Henry zei dat iedereen een bokszak in zijn garage zou moeten ophangen, omdat dat een boel ellende zou schelen. Want opgekropte woede is als een ballon die je opblaast, binnen in je eigen borstkast, steeds voller, groter en drukkender, zo omschreef Henry het. Een tijdbom die op een gegeven moment ontploft. Want wat erin zit, moet eruit. Altijd. Volgens Henry.

Ik ben hem dankbaar, heel dankbaar zelfs, want zonder Henry had ik Polly nooit leren kennen. Ik was toen als een gesloten deur en Henry heeft die deur op een kiertje weten te zetten, en voor Polly was dat kiertje net groot genoeg om doorheen te kunnen glippen, glad als een aal, veel ruimte had ze niet nodig.

Maar soms vraag ik me af of ik Polly niet beter alleen maar de goede richting had moeten wijzen toen ze me de weg naar de supermarkt vroeg. En dan zelf gewoon was doorgelopen, de andere kant op, zoals ik van plan was, en hooguit nog even had omgekeken, gewoon omdat ze zo vreselijk mooi was.

Een zinloze vraag, ik weet het, tijdmachines bestaan niet, er is geen weg meer terug. Maar toch komt-ie steeds weer bovendrijven, in mijn hoofd, op allerlei momenten, in allerlei varianten. Wat als dit? Wat als dat? Een hypothetisch gedachtespel, een eindeloze marte-

ling, ik wil het niet meer. Ze zeggen dat een enkele vleugelslag van een vlinder aan de andere kant van de wereld bij ons een orkaan kan veroorzaken. Er zijn tig miljarden vlinders op deze aarde, één vleugelslag meer of minder en alles was anders geweest. Misschien.